

Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Directie Zeeland

Nummer:

7647

Bibliotheek, Koestr. 30, tel: 0118-686362,
postbus 5014, 4330 KA Middelburg

van Verkeer en Waterstaat

-Generaal Rijkswaterstaat

Zeeland

DI-3995

MASTERPLAN SCHELDE

integraal beheer in het stroom-
gebied van de Schelde

MASTERPLAN SCHELDE

integraal beheer in het stroomgebied van de Schelde

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	HUIDIGE TOESTAND	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Probleemstellingen en doelstellingen	7
2.3	Maatregelen en projecten	8
2.4	Overlegorganen en actoren	9
2.5	Beleid	10
3	INTEGRAAL BEHEER	16
4	DE SCHELDE IN KENGETALLEN	18
5	SYNTHESE	20
5.1	Synthese	20
6	AKTIES	22
7	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	23

.....
Bijlagen

1	Doelen voor de Schelde vanuit Nederland.	24
2	Overzicht belangrijkste knelpunten voor het waterbeheer in het Scheldestroomgebied (volgens ISG, 1994)	26
3	Maatregelen en projecten in Nederland	27
4a	Overzicht grensoverschrijdende samenwerking op gebied van waterhuishouding.	29
4b	Idem, met invalshoek scheepvaart	30
5a	Aktoren betrokken bij grensoverschrijdende samenwerking op gebied van waterhuishouding (bijlage 4a).	31
5b	Aktoren betrokken bij grensoverschrijdende samenwerking op gebied van waterhuishouding (bijlage 4b).	33
6	Overlegorganen m.b.t. Westerschelde: Rijkswaterstaat en extern.	34
7	Overlegorganen m.b.t. Westerschelde: Rijkswaterstaat Intern.	37
8	Overzicht en beschrijving van relevante overheidsorganisaties in Belgische gewesten en Frankrijk.	38
9	Multinationaal verdrag voor de Schelde.	39

xx lijst met literatuur m.b.t. de Schelde

Overzicht tabellen

tabellen uit hoofdstuk 3

Tabel 1	Overzicht relevante beleidsnota's Scheldestroomgebied
Tabel 2	Waterbeleid in het Scheldestroomgebied: overeenkomsten en verschillen
Tabel 3	Waterkwaliteitsobjectieven in het Scheldestroomgebied.
Tabel 4	
Tabel 5	
Tabel 6	
Tabel 7	
Tabel 8	
Tabel 9	
Tabel 10	
Tabel 11	
Tabel 12	
Tabel 13	
Tabel 14	
Tabel 15	
Tabel 16	

1 INLEIDING

De Hoofdingenieur-Direkteur van Directie Zeeland heeft op 21 maart 1994 aangekondigd dat Directie Zeeland een Masterplan (Wester)Schelde zal maken.

Een eerste aanleiding hiervoor is dat er momenteel zeer veel activiteiten voor de Schelde plaatsvinden. Recente voorbeelden zijn de werkzaamheden van 3 aio-ers bij de Technische Universiteit Delft en het Land-Water Impulsprogramma. De belangstelling van onderzoeksinstituten en ingenieursbureaus voor de Westerschelde is groot. En dat terwijl Rijkswaterstaat zelf bezig is met een omvangrijk onderzoeksprogramma. Een tweede aanleiding vormt de samenwerking met andere oeverstaten of -gewesten in het Scheldestroomgebied. Nederland streeft naar een integraal beheer van het Scheldestroomgebied. Om een optimale samenwerking te kunnen bereiken en een goede strategie te kunnen bepalen, is kennis van doelen, problemen, activiteiten en actoren in het totale Scheldestroomgebied gewenst.

Dit masterplan heeft als hoofddoelstelling:

Inzicht en overzicht te geven van:

- probleemstellingen en doelstellingen,
- lopende en gewenste activiteiten,
- betrokken actoren en overleg daartussen.

Op basis van dit inzicht en overzicht kan een ieder die activiteiten rond de Westerschelde wil ontplooiën dit doelgerichter en doelmatiger doen.

Het STRAS-rapport beveelt het volgende aan.

Door Rijkswaterstaat zou gewerkt moeten worden aan een breed gedragen totaal visie op een evenwichtige ontwikkeling van scheepvaart, natuur en milieu in het Scheldestroomgebied. Zo'n visie zou als kader kunnen dienen voor de dagelijkse werkzaamheden en voor het werk aan een internationaal te dragen watersysteembenadering. Alleen indien binnen een duidelijk kader wordt geopereerd, bestaat er kans op een effectieve uitvoering van beleidsdoelen.

In dit plan wordt allereerst ingegaan op de betekenis van integraal beheer als belangrijk uitgangspunt bij het beheer van het Scheldestroomgebied (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt het Scheldestroomgebied aan de hand van kengetallen en kaarten beschreven (hoofdstuk 3).

In hoofdstuk 4 wordt voor het Scheldestroomgebied een overzicht gegeven van:

*	Probleemstellingen en doelstellingen
*	Maatregelen en projecten
*	Aktoren en overlegorganen

Op basis van deze gegevens wordt in hoofdstuk 5 een synthese gegeven en een beleid voor de komende 5 jaar. De akties worden in hoofdstuk 6 samengevat.

2 HUIDIGE TOESTAND

.....

2.1 Inleiding

Voor het ontwikkelen van een *integraal waterbeheer voor het Schelde stroomgebied*, waarbij maatregelen in internationaal verband worden afgestemd, zou een *analyse* moeten worden gemaakt aan de hand van de in hoofdstuk 2 genoemde elementen:

- belangen en functies;
- waterhuishoudkundig systeem;
- waterbeleid en -beheer.

Dit is in principe een taak voor de beoogde Internationale Schelde Commissie (ISC).

Om op kortere termijn een beeld te verkrijgen van de huidige toestand van het Scheldestroomgebied worden de volgende aspecten belicht:

- probleemstellingen en doelstellingen;
- maatregelen en projecten;
- overlegorganen en aktoren.

Om *problemen* in het stroomgebied op te lossen stellen water-beheerders (aktoren) zich bepaalde *doelen*. Hieruit vloeien *maatregelen* en/of *projecten* voort. Om de doelen te bereiken is veelal overleg met andere betrokkenen (aktoren) nodig.

Het beeld van de huidige toestand wordt hier geschetst vanuit de optiek van Rijkswaterstaat. Dit onvolledige beeld dient te worden aangevuld met bevindingen van andere beheerders in het stroomgebied.

.....
2.2 Probleemstellingen en doelstellingen

Tabel 1: Overzicht van de plannen in de oeverstaten van de Schelde op het gebied van de waterhuishouding, ruimtelijke ordening en milieubeheer.

	Waterhuishouding	Ruimtelijke ordening	Milieu
Frankrijk	Livre Blanc du Bassin (1991) Programme d'Interventions (1992-1996)	Livre Blanc (1968) Schéma d'Aménagement (19- 71) Livre Vert (1973)	Plan National pour l'Environ- nement (1990) Livre Blanc de l'Environne- ment (1982)
Wallonië	Plan pour la Wallonie (1987/- 1988)	Plan Régional d'Aménage- ment (1987)	l'Etat de l'Environnement Wallon (1993)
Brussel	Plan Directeur (1980)	Plan Régional de Développe- ment (1994)	Plan Déchêts (1990)
Vlaanderen	Algemeen Waterzuiveringspro- gramma (1983) Algemeen Waterbe- heersingsplan (1985) Sigmaplan (1976)	Ruimtelijk Structuurplan (19- 87)	MINA-plan (1990)
Nederland	Derde Nota Waterhuishouding (1989) Beheersplan voor de Rijks- wateren (1992) Regionota Zeeuwse Rijkswa- teren (1993)	Vierde Nota Ruimtelijke Orde- ning Extra (1990)	Nationaal Milieubeleids-plan Plus (19- 90)

Probleemstellingen en doelstellingen voor het Schelde stroomgebied zijn opgenomen in diverse beleidsnota's, waarvan tabel 1 een overzicht geeft.

Doelstellingen voor het Nederlandse deel van de Schelde staan in de Derde Nota Waterhuishouding (NW3) en het Beleidsplan Westerschelde (BWS) (bijlage 1). In de NW3 is tevens opgenomen het internationale waterbeleid (zie ook bijlage 1).

Er wordt vanuit gegaan dat de relevante doelen uit andere beleidsnota's zoals het Natuurbeleidsplan, de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra, het Nationaal Milieubeleidsplan⁺, het Structuurschema Verkeer en Vervoer en Kerend Tij, zijn opgenomen in het BWS.

In tabel 2 zijn een aantal beheersproblemen van de afzonderlijke oeverstaten opgenomen.

Tabel 2: Beheersproblemen in het Schelde stroomgebied.

Beheersprobleem	Fra.	Wal.	Brus.	Vla.	Ned.
Lage grondwaterstanden	++	+	+	+	+
Lage oppervlaktewaterstanden	++	+	+	+	+
Grondwatervervuiling	++	+	+	+	+
Oppervlaktewatervervuiling	+	+	++	+	+
Lozing van ongezuiverd huishoudelijk afvalwater	++	++	++	++	-
Lozing van ongezuiverd industrieel afvalwater	++	++	++	++	+
Het ontbreken van een samenhang in het beheer van grensoverschrijdende waterlopen	Haine Schelde Spiere	Haine Schelde Zenne Dender Dijle Demer	Zenne	Zenne Schelde Spiere KGT Dender Dijle	Schelde KGT
Vervuilde waterbodems	+	+	+	++	++
Vermindering van zoetwaterafvoer naar Schelde-estuarium	-	-	-	+	+
Zoetwaterverdeling	+	-	-	-	-
Erosie van schorren en slikken	-	-	-	+	+

Rijkswaterstaat voert een samenhangend beleid ten opzichte van de Schelde. Doel is steeds te komen tot integraal beheer van het volledige stroomgebied.

.....
2.3 Maatregelen en projecten

Een overzicht van maatregelen en projecten blijft beperkt tot die waarbij Rijkswaterstaat is betrokken (zie bijlage 3). In een volgend stadium kan dat overzicht worden gegeven aangevuld met de activiteiten van de andere beheerders in het stroomgebied.

.....
2.4 Overlegorganen en actoren

Een overzicht van de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van de waterhuishouding is aangegeven in bijlage 4a. De hierbij betrokken actoren staan in bijlage 5a.

Grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van de scheepvaart staat vermeld in bijlage 4b. De hierbij betrokken actoren staan in bijlage 5b.

Overlegorganen m.b.t. Westerschelde, intern en extern, staan respectievelijk in bijlage 6 en 7.

Een overzicht van de relevante overheidsorganisaties in het Vlaamse, Brusselse en Waalse Gewest en in Frankrijk is aangegeven in bijlage 8. De organisatieonderdelen waarmee Rijkswaterstaat contacten heeft zijn hierin aangegeven. In bijlage 8 worden deze organisatieonderdelen ook kort beschreven.

De verdragstekst van het multinationale Scheldeverdrag is opgenomen in bijlage 9.

Uit het overzicht van de grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden op het gebied van de waterhuishouding blijkt (zie bijlage 4a, 4b, 5a, 5b en 8):

- De meeste samenwerking vindt plaats met Vlaanderen; contacten met Brussel, Wallonië en Frankrijk bestaan nauwelijks.
- Het multinationaal Schelde-verdrag heeft alleen betrekking op waterkwaliteitsbeheer.
- Bij de samenwerking met Vlaanderen vervullen de Antwerpse Zeehaven-dienst en de Vlaamse Milieumaatschappij een dominante rol.
- Contacten op "hoog" niveau zijn er vooral met de Hoofddirectie en nauwelijks met Directie Zeeland.
- Er bestaan nauwelijks contacten met buitenlandse milieugroeperingen.
- Contacten met EU en Belgische federale overheid ontbreken.

Intern zijn bij Directie Zeeland de volgende afdelingen betrokken:

NWM: scheepvaartbegeleiding

NWL: scheepvaartgeul, oevers

NWN: planvorming scheepvaart

RVO: beleidsplan Westerschelde

AXB: WVO-vergunning

AXW: integraal waterbeheer

Dienstkring: scheepvaart

.....
2.5 Beleid

Het DT is verantwoordelijk voor het beleid t.a.v. de Schelde.
Het DT heeft op basis van een strategiesessie (Zuiderduin, 25 en 26 april 1994) een beleid t.a.v. het Scheldestroomgebied opgesteld voor de komende 5 jaar.

Voor het Scheldestroomgebied worden 4 beleidsterreinen onderscheiden:

- A beleidsterrein economie
- B beleidsterrein ecologie
- C beleidsterrein bestuur
- D beleidsterrein techniek

Uitgangspunt is:

- de samenhang tussen de beleidsterreinen;
- het evenwicht tussen de beleidsterreinen;
- streven naar duurzaamheid.

Voor het herstel van het Scheldestroomgebied wordt het Nederlandse 3-sporenbeleid (NW3) gehanteerd. Dit houdt in:

- (versnelde) reductie van verontreinigingen;
- herstel en inrichting van watersystemen;
- geleiding van gebruik.

Dit 3-sporenbeleid dient te worden geïnternationaliseerd. Vooralsnog heeft het spoor "reductie van verontreinigingen" prioriteit.

A. Beleidsterrein economie

doel: Het versterken van de (grensoverschrijdende) regionale economie door facilitatie van Rijkswaterstaat.

middel: Het optimaliseren van de infrastructuur door middel van creatieve oplossingen en grensoverschrijdende samenwerking, uiteraard niet ten koste van een gezonde concurrentiepositie.

projecten			
nr	beschrijving	doelgroep	trekker
A1	verdieping 48'/43'(incl. wrakkenonderzoek, oeververdediging	AWZ	NWN
A2	studie/MER verdieping 50'	AWZ	AXW
A3	integrale ketenbenadering	scheep- vaart	NWN
A4	beleidsanalyse kanaal Gent-Terneuzen (incl. 3 ^e zeesluis)	AWZ	NWN
A5	WOV	provincie	NWL
A6	beleidsanalyse 2 ^e maritieme ontsluiting linkeroever	AWZ	RV
A7	projekt economie (zie strategiesessie)	regio	RWV
A8	NU-RSD	regio	RVO
A9	MER regionaal baggerspeciedepot (delta13)	provincie	AXW
A10	verwerkingsinrichting annex baggerspecieberging Sloehaven-west	regio	AXW
A11	risicoanalyse vervoer gevaarlijke stoffen	regio	NWM
A12	telematica	regio	NWM
A13			
A14			

B. Beleidsterrein ecologie

doel: (dynamisch) handhaven en herstellen van het watersysteem.

middel: - reductie van verontreinigingen
- herstel en inrichting
- geleiding van gebruik

projecten			
nr	beschrijving (tussen haakjes code regionota)	doelgroep	trekker
B1	oostwest (ws7)(ws3)(ws4)		AXW
B2	lamsoor (ws2)		AXW
B3	schoon (ws6)		AXW
B4	prosa (kgt1)	bedrijven	AX
B5	schar (ws1)	handhaving	RVV
B6	internationale scheldegroep (ws8)		AXW
B7	ontwikkeling beheersondersteunend model waterkwaliteit Schelde-estuarium (LIFE) (ws6)		AXW
B8	herstelprojecten Schelde-estuarium (LIFE) (ws7)		AXW
B9	saneringsprogramma waterbodems (delta 10)		AXW
B10	gebiedsvisie Westerschelde		RVO
B11	biologische zuivering bij grote industrieën (delta1)		AXB
B12	sanering lozingen industrieterreinen Vlissingen en Terneuzen (delta3)		AXB
B13	vermindering van fosfaat- en stikstofemissie bij bedrijven (delta5)		AXB
B14	saneringsmaatregelen microverontreinigingen speerpuntbedrijven (delta6)		AXB
B15	sanering jachthavens/scheepswerven (delta7)		AXB
B16	reductie PAK's (delta8)		AXB
B17	voorziening inzamelen afval (delta9)		AXB
B18	watersysteemdooelstellingen Westerschelde (delta5)		AXW
B19	actieprogramma prioritaire microverontreinigingen (ws1)		AXB
B20	smeerpipj Tessenderloo		AXB

projecten			
B21	opzet gezamenlijke grens-meetstations		AXW
B22	Schelde Aktie Programma (ws1)		AXW
B23	land-water impuls		AX
B24	monitoring verdieping Westerschelde		AXW
B25	beheersanalyse Westerschelde		AXW
B26	grootschalige natuurontwikkeling		AXW

C. Beleidsterrein bestuurlijk

doel:

- draagvlak creëren voor integrale benadering bij afzonderlijke bestuurders;
- veilige scheepvaart en waterkering.

middel:

- integratie AWPII-bekkencomité's Schelde-estuarium en stuurgroep Westerschelde;
- betrekken landelijke politiek;
- opzet Scheldehavenraad;
- optimaliseren Schelderegelement;
- optimaliseren toelatingsbeleid;
- streven naar evenwaardige positie van binnen- en zeevaart.

projecten			
nr	beschrijving	doelgroep	trekker
C1	projekt bestuurlijk draagvlak beheer Schelde-estuarium		RVO
C2	aio-studie bestuurskunde (TU-Delft)		AXW
C3	schelde informatie centrum		RVO
C4	rol en taak van ZLD binnen ISC		AXW

D. Beleidsterrein techniek

doel: - procesbegeleiding in plaats van (harde) ingrepen ("aanschui-
ven bij moeder natuur");
- opbouwen kennis(infrastructuur).

middel: - onderzoek naar schone technologie (SPA)
- onderzoek naar inzet van informatie-technologie

projecten			
nr	beschrijving	doelgro- ep	trekker
D1	projekt informatiebeleid		NWM/N
D2	GIS		NW
D3	oostwest		AXW
D4			

3 INTEGRAAL BEHEER

Integraal waterbeheer kan als volgt worden gedefinieerd:

Een samenhangend waterbeleid en -beheer, dat gezamenlijk door verschillende overheidsorganen in overleg met belanghebbenden wordt gevoerd en waarbij de watersysteembenadering uitgangspunt is.

In de nota "Omgaan met water" (V&W, 1985) staat de watersysteembenadering als volgt omschreven.

Een watersysteembenadering stelt het watersysteem (inclusief landsystemen waar het grondwater een essentieel onderdeel van uitmaakt) centraal. De benadering beoogt via een integrale afweging de wensen van de samenleving ten aanzien van functies en het functioneren van watersystemen (sectoren en facetten) op een optimale wijze af te stemmen op de mogelijkheden van de systemen met behulp van een technisch (infrastructuur) en juridisch instrumentarium.

Een watersysteem is een in principe op zich functionerende (ecologische) eenheid. Dit kan bijvoorbeeld zijn een vijver, het Volkerak-Zoommeer, of het Scheldestroomgebied.

Adequaat integraal waterbeheer is pas mogelijk als de beheerder een goede kennis heeft van de volgende 3 elementen:

1	belangen en functies	wensen van de maatschappij: ideeën, behoeften en eisen
2	waterhuishoudkundige systeem	wensen van het watersysteem: - water, bodem, lucht; - fysisch, chemisch, biologisch
3	waterbeleid en -beheer	organisatie van het instrumentarium: technisch bestuurlijk

Een beleids- of beheersplan voor een watersysteem komt tot stand na een integrale afweging tussen deze drie elementen.

De wensen van de maatschappij kunnen de draagkracht van een watersysteem te boven gaan. Dan kan het watersysteem niet meer goed (ecologisch) functioneren. Hiervan is de mens zich sinds begin zestiger jaren bewust geworden. Ook heeft men ontdekt dat (herstel van) een niet goed functionerend systeem veel (gemeenschaps)geld kost. Vandaar dat in het beleid de eisen vanuit het watersysteem meer nadruk hebben gekregen.

In de Derde Nota waterhuishouding is hiervoor een 3-sporenbeleid uitgezet:

- reductie van verontreiniging;
- herstel- en inrichtingsmaatregelen¹;
- geleiding van gebruik.

Dit beleid is uiteindelijk gericht op een duurzaam gebruik van het water (scheepvaart, landbouw, recreatie, visserij, industrie, natuur en landschap, delfstofwinning, afvoer van water, ijs en sediment, enz.) en een duurzaam (ecologisch) funktionerend watersysteem.

¹ Voorbeelden van inrichtingsmaatregelen zijn: de aanleg van milieuvriendelijke oevers, een aangepast peilbeheer, actief biologisch beheer, zonering van gebruik, maatregelen ter bevordering van een meer stabiele visstand, troebelheidsverlagende maatregelen, biotoopherstel, herstel van zoet-zoutovergangen en het opruimen van barrières voor de visintrek.

4 DE SCHELDE IN KENGETALLEN

* Internationale Schelde Groep (ISG)

- Topografische kaart van het Scheldestroomgebied (ISG kaart 2.1).
- Indeling van het Scheldestroomgebied in hydrografische deelbekkens (ISG kaart 2.2).
- Indeling van het Scheldestroomgebied in administratieve beheersgebieden (ISG kaart 2.3).
- Bevolkingsdichtheid in het Scheldestroomgebied (ISG kaart 2.4).
- Bestaande en geplande RWZI's in het Scheldestroomgebied (ISG kaart 5.1).
- Waterkwaliteitsdoelstellingen (EU richtlijnen) in het Scheldestroomgebied (ISG kaart 6.1).
- Overzicht monitoringslocaties waterkwaliteit in het Schelde stroomgebied (ISG kaart 6.2 en 6.2a).
- Tabel met oppervlakte en inwoneraantal per land/gewest (ISG brochure).
- Tabel met karakteristieken van de zuivering van huishoudelijk afvalwater in het Scheldestroomgebied (ISG brochure).
- Bijlage 2.3 (ISG rapport 1993): de hydrografische deelbekkens met de bijbehorende administratieve beheersgebieden en waterlopen.
- Zoetwaterafvoer in het Scheldestroomgebied 1961-1990 (ISG fig. 2.5).

* OOSTWEST

- Topografisch overzicht van het Schelde-estuarium (fig. 3.1).
- Historische ontwikkeling Schelde-monding (fig. 3.11).
- Sinds 1800 ingepolderde gebieden langs de Westerschelde (fig. 3.12).
- Potentiële potpolders langs de Zeeschelde (fig. 3.13).
- Bagger- en stortlocaties in de Westerschelde (fig. 15A).
- Overzicht baggeren, storten, natuurlijke en kunstmatige verplaatsingen in het oostelijke deel van de Westerschelde (periode 1985-1990) (fig. 3.19).
- Resulterende zandverplaatsingen Westerschelde (fig. 3.20).
- Afhankelijkheid ecosysteemcomponenten van fysische omgevingsvariabelen (tabel 3.15).
- Ontwikkeling schorareaal in ha sinds 1945 in Schelde-estuarium (tabel 3.17).

* Overig

- Kaart met getijgemiddelde chloride gehalten (g Cl/l) in 1950-1970 en in 1989 (RIKZ).
- Overzichtskaart opslaglocaties bestrijdingsmaterieel en kwetsbare gebieden (RWS-ZLD/AXB).
- Overzichtskaart zandwinlocaties Westerschelde in 1993 (RWS-ZLD/NWL).

- Ligging van de schorren en overige buitendijkse gebieden boven GHW in de Westerschelde (overzichtskaart).
- Overzicht kwaliteitsdoelstellingen en functies (Regionota tabel 3.1).

- Kaart met scheepvaartwegen in Scheldestroomgebied

- Overzicht monitoringspunten waterkwaliteit, waterbodem, debiet, stroming, T, saliniteit (zie ook kaart 5.7 BPRW)
- toetsing waterkwaliteit en doelstellingen (zie ook BPRW kaarten T3.**)
- Relatie Westerschelde en regionale wateren (BPRW-kaart 2.5)

5 SYNTHESE

.....

5.1 Synthese

Een totaalvisie op het Scheldebeheer is mogelijk na een *analyse* van de daarin voorkomende problematiek en gestelde doelen. Integraal beheer dient daarbij uitgangspunt te zijn.

Voor het ontwikkelen van een *integraal waterbeheer voor het Schelde-stroomgebied*, waarbij maatregelen stroomgebiedbreed worden afgestemd, dient een *analyse* te worden gemaakt (AKTIE 1) aan de hand van de volgende elementen:

- belangen en functies;
- waterhuishoudkundig systeem;
- waterbeleid en -beheer.

Dit is in principe een taak voor de beoogde Internationale Schelde Commissie (ISC).

Er is onvoldoende bekend van de problematiek en de nagestreefde doelen, de activiteiten (maatregelen en projekten) en de aktoren (inclusief overlegorganen) in het Scheldestroomgebied buiten Nederland. Dit moet nader geïnventariseerd worden (AKTIE 2).

Een brede analyse van de problematiek moet uitmonden in een *Schelde Aktieplan* (AKTIE 3). Het Nederlandse 3-sporenbeleid kan daarbij uitgangspunt zijn.

Ook uitgangspunt voor een Schelde Aktieplan zijn de bestaande (inter)nationale regelingen en verdragen. Een overzicht hiervan is eveneens noodzakelijk (AKTIE 4).

Er dient een analyse gemaakt te worden van de mate waarin het niet nakomen van internationale bepalingen en afspraken door Nederland en andere staten/gewesten een nadelige invloed heeft op het al dan niet bereiken van de doelstellingen van het Nederlandse waterbeleid (AKTIE 5).

Het multinationale Scheldeverdrag is gericht op samenwerking op het gebied van de bestrijding van de verontreiniging van het oppervlaktewater. Deze beperkte invalshoek dient gaandeweg te worden verbreed. De vele operationele kontakten van Directie Zeeland vormen daarbij een bruikbaar uitgangspunt. Voor een effectief beheer van het stroomgebied en zeker voor het tot stand brengen van een watersysteembenadering is ministeriële steun, mede gezien de hiërarchische werkwijze in Vlaanderen, Wallonië en Frankrijk, ontegenzeggelijk nodig. Directie Zeeland zal zich een beeld vormen van haar taak en rol in het kader van de Internationale Scheldecommissie (AKTIE 6).

Ter bevordering van de interne afstemming en samenwerking zal een communicatieplan worden opgesteld (AKTIE 7).

6 AKTIES

- 1 Opstellen van een beleidsanalyse voor de Schelde aan de hand van de volgende elementen
 - belangen en functies;
 - waterhuishoudkundig systeem;
 - waterbeleid en -beheer.Internationale maatregelen dienen op elkaar te worden afgestemd in een *Schelde-actieprogramma*.
ISC
- 2 Inventarisatie uitvoeren in het Scheldestroomgebied van de volgende elementen:
 - problemen en doelstellingen;
 - maatregelen en projekten;
 - overlegorganen en actoren.AIO-ers TU-Delft
- 3 Opstellen Schelde Aktie Plan
- 4 Het opstellen van een overzicht van bestaande (inter)nationale regelingen en verdragen:
 - EG-regelingen (zie BPRW p199)
 - internationale verdragen (OSPAR, LDC, NAP, etc),(zie BPRW p199)
 - relevante verdragen t.a.v. Schelde en Nederland-België (Schelde-Rijnverdrag, traktaat .., scheidingsverdrag, enz.)
 - nationale regelingen en instrumenten.AIO-ers TU-Delft
- 5 Analyse van de nadelige invloed van het niet nakomen van internationale bepalingen en afspraken op het bereiken van de doelstellingen van het Nederlandse beleid.
AIO-ers TU-Delft
- 6 Taak en rol in ISC bepalen
Directie Zeeland
- 7 Opstellen communicatieplan (Wester)schelde
AXW
- 8 Opstellen literatuurlijst voor Schelde
RIKZ-Middelburg

7 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Ast, J.A. van en L. Korver-Alzerda, 1994. STRAS, inventarisatie strategisch Scheldebeleid bij Rijkswaterstaat. Erasmus Studiecentrum voor Milieukunde, Rotterdam. pp 33 met bijlagen.
- International Scheldt Group (ISG), 1994. Water quality management in the Scheldt basin (interim progress report 1993). Middelburg, pp 124.
- Anonymus, 1994. Grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van de waterhuishouding. Middelburg, Rijkswaterstaat. Notanr. AXW94.012. pp..

BIJLAGE 1

.....
Doelen voor de Schelde vanuit Nederland

"Zeescheepvaart zonder problemen, baggerspecie creatief gebruikt"

"Zeehond en bruinvis terug in het Deltagebied"

"Belangrijke trekpleister voor sportvisser, zwemmers, surfers en zeilers"

In estuaria worden zeehonden en bruinvissen regelmatig waargenomen. De belasting van water en waterbodems met verontreinigingen in de Westerschelde is zo laag, dat schelpdieren en zeekraal in het hele bekken een kwaliteit hebben die ze geschikt maakt voor menselijke consumptie. Schone baggerspecie, vrijkomend bij het onderhoud van de druk bevaren scheepvaartroute, wordt gebruikt voor het aanleggen en beschermen van schorren ten behoeve van natuur.

BESTUURLIJKE SAMENWERKING EN BELEIDSAFSTEMMING (NW3, p43)

Het realiseren van gezonde watersystemen die een duurzaam gebruik garanderen, vereist dat op internationaal niveau maatregelen op elkaar afgestemd dienen te worden.

De vervuiling, direct door lozingen bovenstrooms en indirect door onder meer luchtverontreiniging, zorgt voor een grote grensoverschrijdende belasting met verontreinigende stoffen van het water en de waterbodems van deze rivieren en van de Noordzee.

Terugkijkend naar het verleden blijken de internationale kaders beperkingen met zich mee te brengen. De ervaringen in de afgelopen jaren wijzen uit dat de bestaande commissies en instanties sommige beoogde regelingen niet tot stand konden brengen. Daar staat tegenover dat recent goede ervaringen werden opgedaan met een nieuwe aanpak in Rijn- en Noordzeekader. Het totstandbrengen van de Rijn- en Noordzeeprogramma's, is een belangrijke stap voorwaarts. Deze afspraken bevatten aansprekende einddoelen en houden door een goede fasering van de uitvoering de inspiratie beter vast dan de klassieke verdragen.

AANVULLEND BELEID - internationaal (NW3, p68)

Er wordt gestreefd naar een optimale afstemming en samenwerking met de omliggende landen bij het beleid ten aanzien van gemeenschappelijke wateren. Een en ander zal ertoe moeten leiden dat oppervlaktewater en zwevende stof bij de grens duidelijk minder verontreinigingen bevatten. Uitgangspunt daarbij vormen de reductiepercentages van de in Nederland plaatsvindende lozingen.

Ook wordt gestreefd naar integrale besluitvorming voor elk van deze wateren door de betrokken landen gezamenlijk. Een en ander zal gecoördineerd dienen te worden via *internationale commissies* (voor o.a. de Schelde).

Dit impliceert dat ook voor (...) de Schelde *internationale functies en doelstellingen* overeengekomen dienen te worden.

Tevens zal de kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodems aan de grens dienen te voldoen aan de toegekende functies en de gestelde kwaliteitsniveaus.

De *risico's voor calamiteiten* op de grotere grensoverschrijdende rivieren zullen aanmerkelijk verminderd zijn.

SCHERM 4, ORGANISATIE EN INSTRUMENTARIUM; PAKKET 15, INTERNATIONALE SAMENWERKING (NW3, p129)

* Einddoel
p.m.

* Tussendoel
p.m.

* Beleid
p.m.

TOELICHTING PAKKET 15, INTERNATIONALE SAMENWERKING (NW3, p269)

"Uitgangspunt van het Nederlandse internationale waterbeleid is de *gezamenlijke verantwoording* van de staten die een stroomgebied delen voor de *kwaliteit van een watersysteem*".

"Kwaliteit geldt daarbij in de meest ruime zin: kwaliteit van het water, het zwevend materiaal en de waterbodem, de flora en fauna in het water en de waterbodem, maar ook het (kunstmatige) afvoerpatroon van rivieren en de beïnvloeding van waterstanden aan oevers en kusten".

"De *bestaande internationale regelingen en verdragen* moeten optimaal worden benut. Een open oog is echter nodig voor de beperkingen die zij met zich meebrengen."

"De belangen van (...) Nederland en België lopen niet parallel. Nederlandse rivieren en kanalen zijn voor België de verbinding naar zee en naar het achterland. Door België gewenste verbeteringen in die infrastructuur zijn voor Nederland vaak niet zonder problemen. Aan de andere kant hanteert België als bovenstrooms land de kraan van (...) de Schelde en gebruikt men het water voor velerlei doelen. Het Nederlandse belang in die rivieren legt daaraan beperkingen op. Via *regelmatige kontakten op ministerieel niveau* dienen deze problemen aangepakt en opgelost te worden."

"Om reden van continuïteit en resultaatgerichtheid wordt het van groot belang geacht dat de voor Nederland relevante *grensoverschrijdende overlegkaders permanent van aard zijn en met kwalitatief goed bevoegde secretariaten zijn uitgerust*. Dit is een essentiële voorwaarde om de doelstellingen van het nationale beleid mede door goede internationale afspraken en regelingen te kunnen realiseren."

BEHEERSPLAN VOOR DE RIJKSWATEREN 1992 - 1996

Ecologische Hoofdstructuur (BPRW-kaart 2.6)

AMOEBE Westerschelde (BPRW p54)

REGIONOTA ZEEUWSE RIJKSWATEREN

paragraaf 4.6, blz 38

paragraaf 4.7, blz 42

BELEIDSPLAN WESTERSCHELDE

Voor de Westerschelde is de volgende hoofddoelstelling geformuleerd:

"Het, met behoud en inachtneming van de scheepvaartfunctie van het gebied en de ontwikkelingsmogelijkheden daarvan (met de daaraan gekoppelde zeehaven- en industriële activiteiten), creëren van een zodanige situatie, dat natuurfuncties kunnen worden gehandhaafd en hersteld en voorts potentiële natuurwaarden kunnen worden ontwikkeld. Dat dient tevens te leiden tot een goede uitgangssituatie voor de ontwikkeling van visserij- en recreatiefuncties. Het belang van de waterkeringen dient daarbij te worden gewaarborgd."

BIJLAGE 2

.....

Overzicht belangrijkste knelpunten voor het waterbeheer in het Scheldestroomgebied

Voor de Antwerpse Zeehavendienst zijn andere belangen ondergeschikt aan die van de scheepvaart.

Knelpunt voor Vlaanderen is

- de verdieping
- ontsluiting linkeroever
- nieuwe sluis kanaal Gent-Terneuzen
- loodseninformatie over grote schepen
- getij-ongebonden doorvaart voor 40 voet
- kielspeling klein houden
- begeleiding vanaf wal overbodig?

Nederland:

- transport gevaarlijke stoffen
- morfologie Schelde-estuarium

xx Overzicht kustsuppleties en dijkversterkingen (zie BPRW kaart 4.15)

xx Lozing prioritaire afvalstoffen (zie BPRW kaart 4.9 + kaart 4.5)

xx Kansen en bedreigingen (BPRW kaart 3.23)

REGIONOTA ZEEUWSE RIJKSWATEREN

AMOEBE, paragraaf 4.6, tekst blz 39

Tabel 1 uit BWS (Overzicht functies en activiteiten en onderlinge conflicten.

BIJLAGE 3

.....
Maatregelen en projecten in Nederland

PROJEKTEN RIKZ TEN AANZIEN VAN WESTERSCHELDE

SCHOON (WS6)

- Studie naar gedrag van verontreinigingen in Schelde-estuarium en Belgische Noordzeekust
- Bouw van model (SAWES)
- Beleidsondersteunende berekeningen met SAWES

SLURP

- Studie naar beoordelingsmethoden voor waterbodems

OOSTWEST (WS7)

- Studie naar morfologisch en ecologisch functioneren van Schelde-estuarium en herstelmaatregelen

DYNASTAR

- Studie naar sedimenttransport (o.a. balansen) in estuaria

WSW

- Beleidsondersteunende studie naar mate van functioneren, doelen en maatregelen voor watersystemen

CALAMITEITENMODEL WESTERSCHELDE

- ?

PROJEKTEN RWS-ZLD TEN AANZIEN VAN WESTERSCHELDE

SANERINGSPROGRAMMA WATERBODEMS (Delta 10)

- Haven Terneuzen
- Haven Breskens

BELEIDSPLAN WATERBODEMS (Delta 11)

- Herziening beleidsplan waterbodems RWS-ZLD

REINIGING BAGGERSPECIE (Delta 12)

- Praktijkonderzoek naar reinigingstechnieken voor baggerspecie

MER REGIONAAL BAGGERDEPOT (Delta 13)

- MER voor lokatiekeus en inrichting regionaal baggerdepot

GROOTSCHALIGE NATUURONTWIKKELING (Delta 15)

- Aandragen van projecten voor landelijke nota Grootschalige Natuurontwikkeling

zie verder tabel 5 en 6 uit Regionota

BIJLAGE 4a

.....

Overzicht grensoverschrijdende samenwerking op gebied van waterhuishouding (bijlage 4a)

**GRENDOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING VLAANDEREN - NEDERLAND
OP HET GEBIED VAN DE WATERHUISHOUDING**

Geïntervieweerd per januari 1994

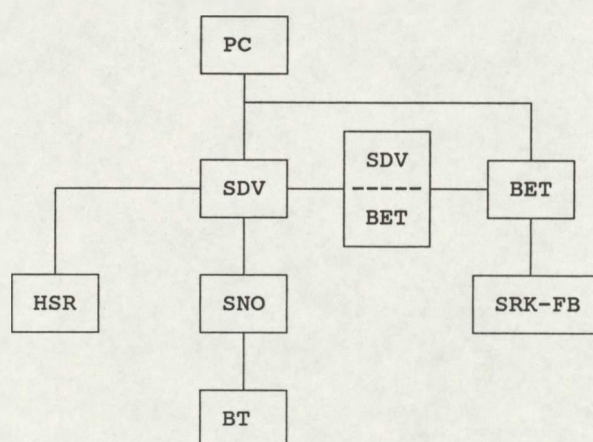
AXW 94.012

Middelburg/Aalst, februari 1994

BIJLAGE 4b

.....
Overzicht grensoverschrijdende samenwerking met invalshoek scheepvaart (bijlage 4b)

1. 2 DG-Overleg (DG/DGSM en DG/AWZ)
2. Beheer- en Exploitatieteam (BET)
3. Beleidsoverleg DGSM/RWS/AWZ
4. Commissie herziening Scheldereglement (HSR)
5. Werkgroep Herziening Scheldereglement
6. Overleg NWM - Hydrografie Antwerpse Zeehavendienst
7. Overleg Rijkswaterstaat - Dienst der Kust
8. Scheldedirecteurenvergadering - Beheer- en Exploitatieteam (SDV-BET)
9. Permanente Commissarissen van Toezicht op de Scheldevaart (PC)
10. Schelderadarketen - Funktioneel Beheer (SRK-FB)
11. Stuurgroep Nautische Overleg (SNO)
12. Scheldedirecteurenvergadering (SDV)
13. Werkgroep Autoschepen (WAS)
14. TGS Gent-Terneuzen, Sluizen
15. Bewakingsteam (BT) (sub werkgroep SNO)

BIJLAGE 5a

.....
Aktoren betrokken bij grensoverschrijdende samenwerking op gebied van waterhuishouding (bijlage 4a.)

Actoren genoemd in 34 grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden op het gebied van waterhuishouding (nota AXW94.012); tussen haakjes frequentie.

Verkeer & Waterstaat

RWS-ZLD (20)

RWS-HW (7)

RIKZ (7)

RIZA (4)

RWS-LB (3)

RWS-NB

DGSM

Nederlandse ministeries

VROM (4)

BuZa (3)

LNV (3)

EZ

Finan

Nederlandse provincies

ZLD (8)

NB (5)

LB (5)

Nederlandse gemeenten

Gemeenten rondom Westerschelde

Nederlandse Waterschappen

Het Vrije van Sluis (3)

Hulster Ambacht (2)

Drie Ambachten (2)

Walcheren (2)

Noord- en Zuid-Beveland (2)

De Dommel

Hoogheemraadschap West-Brabant

Vlaamse gewestelijke overheidBelgische federale overheid

Ministerie Milieu (2)

Ministerie BuZa

Geologische Dienst België (2)

Landelijke waterdienst

Beheerseenheid mathematisch model Noordzee

Brusselse gewestelijke overheid

Kabinet minister leefmilieu

Vlaamse provincies

West-Vlaanderen (3)

Oost-Vlaanderen (3)

Antwerpen

Limburg (3)

Provinciale coördinatiecommissies waterhuishouding

Benelux Economische UnieFranse overheid

Agence de l'Eau Artois-Picardie (2)

Agence de Rhin-Meuse

Walse overheidDirection Générale des Ressources Naturelles
et de l'Environnement, Division de l'Eau (3)Diversen

Waterbouwkundig Laboratorium Borgerhout (3)

Waterloopkundig Laboratorium Delft (2)

Universiteit van Brussel (2)

Universiteit van Luik (2)

Universiteit van Namen

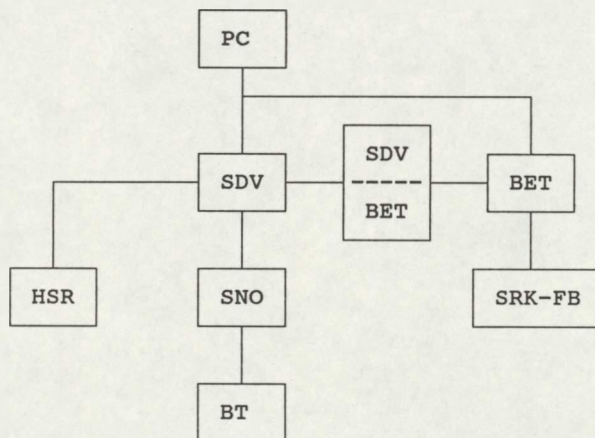
MASTERPLAN SCHELDE

Kabinet De Batselier	Universiteit van Utrecht
Kabinet Kelchtermans	Universiteit van Rotterdam
	Eurosense
Departement LIN (3)	Havenbedrijf Antwerpen (3)
Departement Coördinatie (2)	Havendienst Stad Antwerpen
Administratie Financiën	Zeeuws Landschap
	Beheerder Zwin
AWZ(-hoofdbestuur) (5)	Beheerders Vlaamse natuurgebieden langs Schelde-estuarium
AWZ-bestuur havens (4)	prof. J. van Assche
AWZ-Antwerpse Zeehavendienst (9)	prof. P.J. van Aart
AWZ-Gentse Zeehavendienst (4)	
AWZ-Dienst der Kust (3)	
AWZ-Dienst tijgebonden Waterwegen	
AWZ-Dienst Albertkanaal	
AMINAL (9)	
AMINAL-bestuur milieuvergunningen (2)	
AMINAL-bestuur milieuinspectie	
AMINAL-bestuur algemeen milieubeleid	
AMINAL-bestuur natuurbehoud en -ontwikkeling	
AMINAL-cel planning, milieueffectenrapport en promotie	
AMINAL-Instituut voor Natuurbehoud (4)	
AMINAL-landelijke waterdienst	
Administratie Ruimtelijke Ordening en Huisvesting (2)	
Vlaamse Milieumaatschappij (16)	
Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening	
LIN Leefmilieu en Infrastructuur	
AMINAL Administratie Milieu, Natuur en Landinrichting	
AWZ Administratie Waterinfrastructuur en Zeewezen	
RWS-ZLD Rijkswaterstaat Directie Zeeland	
RWS-HW Rijkswaterstaat Hoofddirectie	
RWS-LB Rijkswaterstaat Directie Limburg	
RWS-NB Rijkswaterstaat Directie Noord-Brabant	
RIKZ Rijksinstituut voor Kust en Zee	
RIZA Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling	
DGSM Directoraat Generaal Scheepvaart en Maritieme Zaken	

BIJLAGE 5b

.....
 Actoren betrokken bij grensoverschrijdende samenwerking met invalshoek scheepvaart
 (bijlage 4b.)

1. 2 DG-Overleg (DG/DGSM en DG/AWZ)
2. Beheer- en Exploitatieteam (BET)
3. Beleidsoverleg DGSM/RWS/AWZ
4. Commissie herziening Scheldereglement (HSR)
5. Werkgroep Herziening Scheldereglement
6. Overleg NWM - Hydrografie Antwerpse Zeehavendienst
7. Overleg Rijkswaterstaat - Dienst der Kust
8. Schelddirecteurenvergadering - Beheer- en Exploitatieteam (SDV-BET)
9. Permanente Commissarissen van Toezicht op de Scheldevaart (PC)
10. Schelderadarketen - Funktioneel Beheer (SRK-FB)
11. Stuurgroep Nautische Overleg (SNO)
12. Schelddirecteurenvergadering (SDV)
13. Werkgroep Autoschepen (WAS)
14. TGS Gent-Terneuzen, Sluizen
15. Bewakingsteam (BT) (sub werkgroep SNO)

MASTERPLAN SCHELDE

BIJLAGE 6

.....
Overlegorganen m.b.t. Westerschelde: Rijkswaterstaat en Extern

Werkgroep WS	ZLD	SD's RD's	Ministeries	Provincie	Gemeente	Waterschap- pen	Belangen organisaties	België
BELEID								
Bestuurlijk Overleg WS	HID RV		VROM (RIMH,IRO) LNO EZ-ZL FIN-ZL	GS, M&W, griffie	Terneuzen Sluis Oostburg Kapelle Westkapelle Borsele Reimerswaal Valkenisse Hulst Vlissingen Hontenisse	bond WA Ambacht		AWZ- AZD
Dagelijks Bestuur WS	RV RVO		LNO	GS, M&W, griffie	Terneuzen Reimerswaal	bond		AWZ- ADZ
Werkgroep WS	RVO AXW NWN NWM	RIKZ	VROM (RIMH) LNO	M&W				AWZ- ADZ
PMR	AX RVO		RIMH	GS, M&W, EROW	VNG Gem Afval- werkers	bond	KvK's ZLM ZMF	
PPC	HID RV RVO		VROM-ZL DEF EZ-ZL LNO	GS, EROW, M&S	VNG VZG	bon	ZLM	
Overl doelgr. Kerend Tijl	RVO			M&W				
Stuurgr. Wabo + bagger	RV		LNO	GS, M&W	Reimerswaal	bond	HS Vlissin- gen	
Werkgr. Wabo + bagger	AXW		LNO RIMH	M&W, EROW		SD, NZB, Drie Amb.		
Projectgr. Zeeuws Kust- bel. plan	AXB RVO	RIKZ		M&W		SD WA VVS		

MASTERPLAN SCHELDE

PROJEKTEN								
Klankbordgr. MER baggerdepot Hansweert	AXW RVO RVR NWT			M&W				
OOSTWEST "groot"	AXW NWL	RIKZ						
Pg. OOST- WEST	AXW NWL	RIKZ						
Pg. SCHOON	AXW	RIKZ						
Pg. LAMSOOR	AXW	RIKZ						
Pg. WOV	NWL RVO	RIKZ BD		M&W				
Wg. WOV-milieu	RVO	RIKZ BD		M&W				
Pg. Ecosyst. Delta	RVO AXW		NBLF IKC					
GeBeVe	HID AXW			GS M&W		bond		
Wg. rec. ond. Deltawateren	RVO		LNO	EROW				
Themagr. WS	NWL							
Transport- risico's WS	NWM							
LWI-case Es- tuaria	AX	rikz dww						
Coörd.gr. KU- BES	AXB RVO	RIKZ						
Overleggr. zandvoorzle- ning ZW-Ned	RVO NWN	ZH NB ZL		ZL ZH NB				
Sg. Gebieds- gerichte ben. kanaalzone	RV RVO		VROM (RIMH,IRO) EZ	GS M&W EROW	Terneuzen Sas v Gent Axel		KvK ZMF Havenschap Terneuzen	

MASTERPLAN SCHELDE

Wg. Stede- bouwk visie Sluiskil	RVO		VROM-ZL (RIMH,VH- V)					
Begeleid.gr. groen be- heersplan KGT	RVO KvT		LD-ZLD					
Begeleid.gr. Invoer Energ. beheer RWS (sl Temeuzen)	RVO NW WED KvT	BD						
Pg. MER Bag- gerspecie	AXW		m&w					
AFSTEMMEN INFO-UITWISSELEN								
Overleg RWS- Prov-NBLF	AXW RVO		NBLF	M&W EROW				
Overleg RIMH- ZLD	HID AX RV, RVO NW NWM		RIMH					
Overleg RWS- Milieugroepen	RVO AXW RVV	RIKZ					ZGM Zela, NaMo SINM DeltaO	
Overleg RIKZ	AX AXW NWL RVO	RIKZ						
Overleg Dek-Saeijs	HID AX AXW AX AXW			GS M&W				

BIJLAGE 7

.....
Overlegorganen m.b.t. Westerschelde: Rijkswaterstaat Intern

BIJLAGE 8

.....
Overzicht en beschrijving van relevante overheidsorganisaties in Belgische gewesten en Frankrijk

Oppervlakten en inwoneraantallen per land/gewest in het Schelde stroomgebied.

	Oppervlakte (%)	Aantal inwoners (%)
Noord-Frankrijk	28	33
Wallonië	16	9
Brussel	1	9
Vlaanderen	44	44
Nederland	11	5
<i>Totaal</i>	<i>24.000 km²</i>	<i>11,7 miljoen</i>

Het grootste deel van het Schelde stroomgebied ligt op Vlaams grondgebied. Driekwart van de mensen woont in het Franse en Vlaamse deel van het stroomgebied.

Karakteristieken van de zuivering van huishoudelijk afvalwater in het Scheldestroomgebied.

	Benodigde zuiverings-capaciteit (x 10 ⁶)	Beschikbaar in 1991 (%)	Beschikbaar in 2000 (%)	Gemiddeld zuiverings-percentage (1991)
Noord-Frankrijk	3,8	88	111	41
Wallonië	1,1	92	153	?
Brussel	1,0	0	150	0
Vlaanderen	5,2	62	81	21
Nederland	0,6	152	152	93

Een percentage beschikbare ontwerpcapaciteit in 2000 van meer dan 100% betekent dat er een overcapaciteit is. Die overcapaciteit kan bijvoorbeeld worden aangewend voor de behandeling van industrieel afvalwater.

Het gemiddeld zuiveringspercentage is afhankelijk van de totale bebeschikbare zuiveringsinfrastructuur (rioleringen, collectoren en rwzi's).

BIJLAGE 9

.....
Multinationaal verdrag voor de Schelde